

Тази неделя в електронната библиотека на **desebg.com** представям документалния сборник **„Държавна сигурност и колективизацията 1944-1959”** на Комисията по досиетата.

Новото издание беше официално представено наскоро в Софийския университет „Св. Климент Охридски”. То излиза под №24 от поредицата „Из архивите на ДС” на Комисията по досиетата и е част от издателската ѝ програма за 2015 г.

Включените в хартиеното издание фототипно отпечатани документи са 130, а в разширения електронен вариант на сборника – 328 броя.

Новият сборник за първи път събира на едно място толкова голям масив от архивни документи на репресивния апарат на БКП за насилственото отнемане на земята на българите след установяване на комунистическия режим в страната.

Въпреки че колективизацията в България, извършена през 40-те и 50-те години на ХХ век по съветски модел, засяга огромен брой хора, не са много изследванията след промените, които да дават по-цялостна представа за политиката на комунистическата партия по този въпрос, още по-малко ролята и задачите на Държавна сигурност.

Тук бил открил изследванията на Владимир Мигев „Колективизацията на българското село“ (1995) и на доц. Михаил Груев „Преорани слокове“, което подробно разглежда колективизацията в Северозападна България.

В сборника „Държавна сигурност и колективизацията 1944-1959“ обаче на преден план са открити репресивните средства и методи, използвани от ДС за осъществяване наложената от Българската комунистическа партия политика.

Върху това акцентира на премиерата на изданието и Ваня Жекова, член на Комисията по досиетата, по чиято идея е съставен сборника.

Архивните документи разкриват точно тези принудителни и репресивни мерки, някои от които са брутални – побоища, заплаха с оръжие и използването му за сплашване на селяни, отказали да се включат в ТКЗС (трудови кооперативни земеделски стопанства), арести.

Архивните документите, включени в сборника, дават по-ясна представа за организацията и структурата в Държавна сигурност, чрез които репресивният апарат на БКП е следял процеса на насилственото отнемане на земята, противниците на колективизацията по места, както и предприемане на съответни мерки срещу тези хора.

В предговора към сборника също е отделено място за организацията на работа в Държавна сигурност и структурното обезпечаване на дейността ѝ през втората половина на 40-те години срещу т. нар. селячество (термин, който ДС използва в документите, б. а.).

Тези документи не само разкриват структурите в Държавна сигурност, които отговарят за подчиняването на българските селяни на внесената от СССР политика, но и факта, че те непрекъснато се разширяват и развиват, стремейки се да поставят под контрол съпротивата срещу насилствената колективизация.

Държавна сигурност и насилственото отнемане на земята на българските селяни

Написано от Христо Христов
Неделя, 19 Юни 2016 11:42

В сборника има и архивни документи, които ясно показват, че срещу отнемането на земята са се обявявали не само земеделци от опозицията, но дори и членове на комунистическата партия в различни краища на страната.

Както и БКП, така и ДС не прави разлика между селяните, а обхваща всички прослойки – от най-бедните, до най-заможните. В документите на ДС ясно са назовани трите основни прослойки след селяните – бедни, средно имотни селяни и кулаци (съветски термин, привнесен след 9 септември 1944 г. в България, с който са белязани по-богатите земевладелци).

Тези документи разбиват пропагандния мит, че комунистическата партия се е грижила за селяните. Неслучайно дори най-бедните са жертви на режима и при Тодор Живков през втората половина на 50-те години, когато лагерът „Белене” е напълнен отново след Унгарското народно въстание през есента на 1956 г. с лагеристи, една значителна част от тях представляваща най-бедните селяни, отказващи да влязат в ТКЗС.

Друг важен момент, който присъства в архивите документи се отнася за въведения от комунистическия режим рекет над българското село, който се изразява в т. нар. нарядната система – задължителни държавни доставки, състоящи се в предаването на животинска и земеделска продукция на държавата в непосилни за селяните норми.

Нарядната система – рекет е прилаган срещу всички онези, които не са се включили в новите ТКЗС-та. А включването им впоследствие е условие за отмяната на рекета.

Тук е поставено началото на обезлюдяването на българското село с принудителната миграция на неговите жители към градовете, като начин на избавление тежките и непосилни норми на нарядната система.

Документите на ДС в сборника разкриват и ролята на партийните кадри по места в процеса на насилствената колективизация, включително и упражняването на репресии от страна на местните партийни функционери и отговорници.

Държавна сигурност и насилственото отнемане на земята на българските селяни

Написано от Христо Христов
Неделя, 19 Юни 2016 11:42

Публикувани са и архивни документи, които осветляват репресиите, с които е смазано недоволството на селяните в Кулско, Монтанско, Врачанско, Плевенско.

Сборникът разкрива и опитите на Държавна сигурност да контролира процесите в българското село чрез изграждане на агентурна мрежа, което не е толкова успешно и много местни структури са критикувани за недостатъчното агентурно обезпечаване на ТКЗС, МТС (машинно-тракторна станция), ДЗС (държавно земеделско стопанство) и др.

Също така интерес представляват и заповедите на министъра на вътрешните работи за взимане на отделна разработка на всеки един селянин, определен от режима като „кулак“.

Сборникът съдържа и множество статистически данни, както по отношение на дейността на ДС срещу противниците на колективизацията, така също и за изграждането на ТКЗС в страната, членската му маса и включената в стопанствата земя.

Издание на Комисията по досиетата обаче със сигурност ще остане значимо най-вече с документирането на репресиите срещу българските селяни при осъществяване на насилствената колективизация от БКП и ДС. Както и останалите сборници на Комисията и този се разпространява безплатно от нея, а електронните му варианти могат да бъдат намерени на страницата на независимия държавен орган – comdos.bg.

„Държавна сигурност и колективизацията 1944-1959”, документален сборник на Комисията по досиетата, 2015 г.